

Belangrijkste wijzigingen Seksueel strafrecht (2022)

Het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht werd gestemd op 17 maart 2022 en treedt in werking vanaf 1 juni 2022.

Bron: [Volledige fiche](#) Kamer

Een samenvatting van de belangrijkste wijzigingen:

- Centraal staat de **toestemming**. Het begrip wordt duidelijker omschreven. Zonder toestemming is er sprake van een misdrijf. Toestemming veronderstelt dat deze uit vrije wil is gegeven. Dit wordt beoordeeld in het licht van de omstandigheden van de zaak. Wanneer de toestemming ontbreekt, is er sprake van een misdrijf. De rechter moet dat beoordelen, rekening houdend met de context van de omstandigheden van de zaak. De toestemming kan niet worden afgeleid uit het feit dat het slachtoffer zich niet verweert. Dat biedt bijvoorbeeld een oplossing voor situaties waarin het slachtoffer verstijft van angst ('rape-induced paralysis'). De toestemming kan worden ingetrokken op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling. De voorwaarden om van toestemming te kunnen spreken zijn strenger: Toestemming is er niet wanneer de seksuele handeling is gepleegd door gebruik te maken van de kwetsbare toestand van het slachtoffer ten gevolge van onder meer angst, invloed van alcohol, verdovende middelen, psychotrope stoffen of enige andere substantie met een soortgelijke uitwerking, een ziekte of een handicapsituatie, waardoor de vrije wil is aangetast. Toestemming is er ook niet indien de seksuele handeling het gevolg is van een bedreiging, fysiek of psychisch geweld, dwang, verrassing, list of van enige andere strafbare gedraging. Toestemming is er evenmin wanneer de seksuele handeling is gepleegd ten nadele van een bewusteloos of slapend slachtoffer." Het vermoeden van onschuld blijft gelden en er is geen sprake van omkering van de bewijslast.
- Vóór de hervorming van het seksueel strafrecht kon een 14-jarige instemmen met seksuele penetratie maar je moest 16 jaar zijn om te kunnen instemmen met minder verregaande seksuele handelingen (cfr. toen als 'aanranding van de eerbaarheid' benoemd en nu als 'aantasting van de seksuele integriteit') en 18 jaar om te kunnen instemmen met de verspreiding van seksueel getinte beelden. De wetgever maakte een einde aan de anomalie en koos voor een **uniforme leeftijdsgrens voor seksuele handelingen, namelijk op 16 jaar**. Een **minderjarige jonger dan 16 jaar kan geen toestemming geven** voor seksuele handelingen. Er gelden uitzonderingen: tussen de leeftijd van 14 en 16 jaar kan je wél toestemmen met seksuele handelingen zolang het leeftijdsverschil met de andere persoon niet meer dan drie jaar bedraagt; wanneer het gaat over minderjarigen die ouder zijn dan 14 jaar en het leeftijdsverschil tussen hen meer dan drie jaar bedraagt, bijvoorbeeld een 14-jarige en een zeventienen-halfjarige: verjaart deze laatste eerder dan de 14-jarige dan is die

vanaf dan wel strafbaar. Een minderjarige kan nooit toestemmen wanneer de dader familie is of misbruik maakt van een vertrouwens- of gezagspositie.

- **Aanranding van de eerbaarheid zal voortaan aantasting van de seksuele integriteit heten.** En ook hier zal het ontbreken van toestemming aanleiding kunnen geven tot vervolging.
- Er zijn **ruimere strafbaarstellingen** ingevoerd; de **reikwijdte van basismisdrijven wordt ruimer**:
 - Het relatief recente misdrijf niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte **inhoud** (i.p.v. beelden).
 - De aanwezigheid van geweld, dwang, verrassing of een list is niet langer het constitutief bestanddeel van het misdrijf aantasting van de seksuele integriteit (dat het begrip aanranding van de eerbaarheid vervangt) voor +16-jarigen; het nieuwe misdrijf verwijst naar 'het stellen van een seksuele handeling op een persoon die daar niet in toestemt, al dan niet met behulp van een derde persoon die daar niet in toestemt, of het laten stellen van een seksuele handeling door een persoon'. Ook het gedwongen getuigen zijn van seksuele handelingen of misbruik valt hieronder.
 - Bij het misdrijf **voyeurisme is er een definitie van ontblote persoon opgenomen**: "iemand die zonder toestemming of buiten zijn medeweten een deel van zijn lichaam toont dat op grond van zijn seksuele integriteit verhuld zou zijn gebleven indien de persoon geweten had dat hij werd geobserveerd of dat er een beeld- of geluidsopname van hem werd gemaakt." Er kan dus geen vrijspraak meer zijn bij 'upskirting'; bijvoorbeeld foto's nemen of filmen onder rokken is strafbaar.
 - De **definitie van verkrachting is aangepast**: uitbreiding tot seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon of met behulp van een persoon die daar niet in toestemt; 'met behulp van' houdt in dat een dader die een slachtoffer verplicht zichzelf of iemand anders te penetreren, nu strafbaar is op grond van verkrachting. De penetratie hoeft niet langer volledig te zijn, maar kan ook gedeeltelijk zijn. De toestemming kan worden ingetrokken tijdens de daad. In het licht van de definitie van toestemming is iemand die stiekem het condoom bij zichzelf afdoet en de seksuele handelingen verderzet ('stealthig') ook strafbaar op grond van verkrachting.
- De **straffen worden strenger**. Het uitgangspunt is dat niet-consensuele seksuele handelingen zwaarder moeten bestraft kunnen worden.
 - Bij verkrachting wordt de straf verdubbeld: na toepassing van de correctionalisering, van 1 maand tot 5 jaar naar 6 maand tot 10 jaar. De basisstraf wordt verhoogd indien er sprake is van een verzwarende omstandigheid. Bij het basismisdrijf verkrachting zal de rechter de mogelijkheid krijgen om een ander soort straf op te leggen zoals bijvoorbeeld een verplichte behandeling als probatiestraf om te werken aan een seksuele problematiek.
 - De wetgever voert een reeks verzwaarde misdrijven in: wanneer niet-consensuele handelingen gepaard gaan met foltering, opsluiting of zwaar geweld; of gepleegd worden onder bedreiging van een wapen of na toediening van weerloosmakende of remmingverlagende stoffen ('spiking') of ten aanzien van minderjarigen onder 16 jaar.

- Op voyeurisme (niet langer alleen van toepassing op mensen die ontbloot zijn) staan straffen van 6 maanden tot 5 jaar cel (al kan die straf nog hoger liggen als er verzwarende omstandigheden zijn). Voor verkrachting riskeert een dader 6 maanden tot 10 jaar cel (maar ook hier kunnen er verzwarende omstandigheden zijn).
 - Ook incest is een verzwaard misdrijf. Het wordt benoemd als seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige door een familielid tot de derde graad of iemand met een soortgelijke positie in het gezin. De maximumstraf voor een ouder die zijn kind jonger dan 16 jaar aanrandt zonder geweld gaat van 15 naar 20 jaar. Is het kind meerderjarig, dan spreekt het strafrecht niet over incest maar van niet-consensuele intrafamiliale seksuele betrekkingen.
 - Er zijn enerzijds verzwaarde misdrijven en anderzijds verzwaarde factoren en die komen op verschillende plaatsen voor in het hervormd seksueel strafrecht. Voor verzwaarde misdrijven voorziet de wetgever in een hogere wettelijke strafvork. De rechter moet bij de keuze van de (zwaarte van de) straf rekening houden met de verzwaarde factoren binnen de wettelijke strafvork. Voorbeelden van verzwaarde factoren: een misdrijf gepleegd door een arts tijdens de uitoefening van zijn beroep op een minderjarige jonger dan tien jaar of vanwege culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of zogenaamde eer.
 - Alle verzwarende omstandigheden doen de maximumstraf verhogen met 5 jaar. Daarnaast kan een rechter nog steeds bijkomende straffen opleggen zoals een contactverbod of een ontzetting uit de burgerlijke rechten.
- **Seksuele uitbuiting van minderjarigen;** daaronder vallen:
- Het benaderen van minderjarigen voor seksuele doeleinden ('grooming').
 - Het bewegen van minderjarigen tot het plegen van ontucht of prostitutie en hiervoor reclame maken.

Hiervoor is er ook een lijst van verzwarende factoren waarmee de rechter moet rekening houden voor het bepalen van de straf.

- Het begrip 'kinderpornografisch materiaal' wordt vervangen door 'beelden van seksueel misbruik van minderjarigen'. De bestaande definitie op basis van Europese regelgeving blijft behouden. De verspreiding van deze beelden is in principe strafbaar met maximaal 10 jaar opsluiting. Wanneer er samenloop is met niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud in het nadeel van een min-16-jarige kan een straf tot 20 jaar worden opgelegd.
 - 'Sexting' maakt volgens de wetgever deel uit van de seksuele ontplooiing van jongeren. Om te voorkomen dat sexting als verspreiding van beelden van seksueel misbruik wordt gekwalificeerd, is er een nieuwe rechtvaardigheidsgrond gecreëerd: er is geen misdrijf wanneer +16-jarigen seksueel getinte inhoud maken, bezitten of onderling delen, zolang dat gebeurt met wederzijdse toestemming.
- **Openbare zedenschennis:**
- in dit hoofdstuk staat het misdrijf 'vervaardiging en verspreiding van extreem pornografische of gewelddadige inhoud'.

- Bij het misdrijf exhibitionisme is het bijzonder seksueel opzet, namelijk het voldoen aan de eigen seksuele driften, weggevallen omwille van de moeilijke bewijsbaarheid. Het gaat nu om exhibitionisme bij het opdringen aan andermans zicht van de eigen ontblote geslachtsdelen of van een seksuele daad op een openbare plaats of een plaats die zichtbaar is voor het publiek.
- **Prostitutie/sekswerk meerderjarigen:**
 - Artikel 380 Sw. dat iedereen criminaliseerde (pooiers en derden zoals boekhouders, verzekeraars,...) behalve de prostituees, verdwijnt uit het strafwetboek.
 - Er komen enkele nieuwe misdrijven in de plaats; bijvoorbeeld het openbaar aanzetten tot prostitutie is verboden; het organiseren van de prostitutie van een ander om een voordeel te bekomen is verboden tenzij in gevallen die de wet bepaalt.
 - Niet elke arbeidsovereenkomst tussen werkgever en werknemer is per definitie pooierschap. Dit is niet het geval als een prostituee/sekswerker een rechtsgeldige arbeidsovereenkomst sluit zonder dat er sprake is van misbruik of uitbuiting.
 - Tegen misbruik/uitbuiting zal strenger opgetreden worden. Uitbuiting krijgt de notie van abnormaal economisch of ander abnormaal voordeel voor de pooier en blijft in die zin strafbaar.
 - Bepaalde handelingen van pooiers/derden (bv. boekhouders, bankdirecteurs, verzekeraars) worden gedecriminaliseerd. Daardoor wordt het voor zelfstandigen haalbaar het sekswerk zonder problemen uit te oefenen. Een andere nieuwigheid is het begrip uitbating (dat niet strafbaar is).
 - Reclame maken voor prostitutie mag enkel wanneer men reclame maakt voor eigen seksuele diensten, zoals bijvoorbeeld een raam in een ruimte waar men vandaag reeds aan prostitutie doet. Ook mag reclame op internetplatformen of kranten en tijdschriften die specifiek voor dit doel bedoeld zijn. Een advertentie in een krant is dan wel strafbaar. De aanbieder van het internetplatform is zelf niet strafbaar als die maatregelen neemt ter bescherming van de prostituee en ter voorkoming van misbruik van prostitutie en mensenhandel door mogelijke gevallen onmiddellijk te melden. Deze uitzondering wordt verder uitgewerkt door een KB.
 - De gespecialiseerde centra mensenhandel zullen slachtoffers van misbruik van prostitutie eerstelijns hulp kunnen aanbieden, ook als er geen sprake is van mensenhandel. Wanneer de politie- of inspectiediensten over aanwijzingen beschikken waaruit blijkt dat een persoon het slachtoffer is van mensenhandel of verzwarende vormen van mensensmokkel, brengen zij deze persoon in contact met een centrum mensenhandel.
- **Wat komt niet of weinig aan bod in het hervormd seksueel strafrecht?** De strafwaardigheid van virtueel seksueel grensoverschrijdend gedrag:
 - Ongewilde dickpics: kan eventueel als een vorm van belaging beschouwd worden en valt buiten het seksueel strafrecht.
 - Virtuele verkrachting